

JulkICT-toiminto

VM/041:00/2013

Anne Kauhanen-Simanainen

16.1.2013

885/00.01.00.01/2013

AVOIMEN TIEDON OHJELMAN OHJAUSRYHMÄ 1/2014

Aika 15.1.2014 klo 13:00-16:00

Paikka Valtiovarainministeriö, Mariankatu 9, nh Paja, K1

Osallistujat Valtiosihteeri Sari Raassina, VM, puheenjohtaja
Valtiosihteeri Tuire Santamäki-Vuori, VM, varapuheenjohtaja
Pääjohtaja Petteri Taalas, IL
Pääjohtaja Arvo Kokkonen, MML
Pääjohtaja Rauni Hagman, PRH
Pääjohtaja Marjo Bruun, Tilastokeskus
Ylivohtaja Hannu Luntiala, VRK
Lainsäädäntöneuvos Hannu Taipale, VM
Yksikön päällikkö Riku Jylhänkangas, VM

Pysyvät asiantuntijat:
KTT Heli Koski, ETLA
Open Knowledge Finland ry:n puheenjohtaja Petri Kola
Erityisasiantuntija Elisa Kettunen, Suomen Kuntaliitto
Johtaja Asta Manninen, Helsingin kaupunki
Kehityspäällikkö Aleksi Yrttiaho,
varalla erikoissuunn. Antti Tuomi-Nikula, THL
Tutkimus- ja kehittämisjohtaja Jyrki Kasvi, Tiede
Kehityspäällikkö Sami Kallinen, YLE

Sihteeristö:
Neuvotteleva virkamies Anne Kauhanen-Simanainen, VM
Neuvotteleva virkamies Mikael Vakkari, VM

Poissa:
ICT-johtaja Timo Valli, VM
Pääjohtaja Lea Kauppi, SYKE
Yksikön päällikkö Riku Jylhänkangas, VM
Tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio

1 Kokouksen avaus, tavoitteet ja esityslistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja totesi sen tavoitteena olevan luoda tilannekatsaus ja keskustella ohjelman meneillään ja tulossa olevista asioista. Hyväksyttiin esityslista.

2 Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

<https://wiki.julkict.fi/julkict/avoin-data/dataportaali/avoin-tieto-ohry/kokous-10092013/avoimen-tiedon-ohjelman-ohjausryhman-poytakirja-10-9.2013/view>

Hyväksyttiin pöytäkirja.

3 Avoimen tiedon eteneminen vuonna 2013 ja 2014

- Tilannekatsaus avoimen tiedon ohjelman ja tietovarantojen avaamisen etenemiseen neuvotteleva virkamies Anne Kauhanen-Simanainen
- <https://wiki.julkict.fi/julkict/avoin-data/dataportaali/avoin-tieto-ohry/esitykset/avoimen-tiedon-ohjelman-ja-suunnitelma-2014/view>
- <https://wiki.julkict.fi/julkict/avoin-data/dataportaali/avoin-tieto-ohry/kokous-15012014/avoimen-tiedon-ohjelman-tilanne-ja-suunnitelma-2014/view>
- Kansallisen dataportaalin toteutus osana yhteentoimivuuspalveluja ja JulkICT Lab neuvotteleva virkamies Mikael Vakkari
- <https://wiki.julkict.fi/julkict/avoin-data/dataportaali/avoin-tieto-ohry/esitykset/dataportaali-ja-julkict-lab/view>
- <https://wiki.julkict.fi/julkict/avoin-data/dataportaali/avoin-tieto-ohry/esitykset/julkict-lab-esittely-juhta/view>
- Uusia toimintamalleja valtionhallinnossa: Mitä ja miten OKM:n Pilvi-väylä-projektissa tehdään, projektipäällikkö Jarkko Moilanen, OKM
- <https://wiki.julkict.fi/julkict/avoin-data/dataportaali/avoin-tieto-ohry/esitykset/pilvivayla-projekti/view>
- JHS Avointen tietoaineistojen käyttöluvasuositus), OTT Marjut Salokannel
- <https://wiki.julkict.fi/julkict/avoin-data/dataportaali/avoin-tieto-ohry/esitykset/avoimen-tiedon-kayttolupa-suomessa/view>
- Avoimen tiedon sitoumukset avoimen hallinnon hankkeessa (Open Government Partnership) ja toimenpiteet (14:10–14:25), erityisasiantuntija Olli-Pekka Rissanen, VM
- <https://wiki.julkict.fi/julkict/avoin-data/dataportaali/avoin-tieto-ohry/esitykset/avoimen-hallinnon-toimintaohjelma/view>
- Vuoden 2014 avoimen tiedon päätapahtuma: Valtioneuvoston kanslia valmistelee yhdessä laajan yhteistyöverkoston kanssa Avoimen tiedon messutapahtumaa, joka pidetään 15.–16.9.2014.

Merkittiin tiedoksi tilannekatsaus ohjelman toimenpiteisiin ja etenemiseen. Ohjausryhmän keskustelussa esittämät näkökohdat otetaan huomioon jatkovalmistelussa ja ohjelman etenemisessä. Kooste kokouksessa esitetyistä näkökohdista on kohdassa 4.

4 Tietovarantojen avaamisen tilannekuva ja eteneminen valtiolla ja kunnissa

Alustukset

- Ilmatieteen laitos, pääjohtaja Petteri Taalas
- Tilastokeskus, pääjohtaja Marjo Bruun
- <https://wiki.julkict.fi/julkict/avoin-data/dataportaali/avoin-tietohry/esitykset/avoin-data-tilastokeskus/view>
- Patentti- ja rekisterihallitus, pääjohtaja Rauni Hagman
- <https://wiki.julkict.fi/julkict/avoin-data/dataportaali/avoin-tietohry/esitykset/prh-ja-avoin-tieto/view>
- Tietovarantojen avaaminen kunnissa, erityisasiantuntija Elisa Kettunen, Kuntaliitto
- <https://wiki.julkict.fi/julkict/avoin-data/dataportaali/avoin-tietohry/esitykset/tietovarantojen-avaaminen-kunnissa/view>

Kooste keskustelussa (kohdat 3 ja 4) esitetyistä näkökohdista ja toivomuksista.

Kansallisen palveluväylän suhde tietovarantojen avaamiseen

JulkICT:ssä valmistuu lähiaikoina kansallisen palveluarkkitehtuurin kuvaus ja toteutussuunnitelma, jossa määritellään myös avointen tietovarantojen suhde palveluarkkitehtuuriin.

Kansainvälinen yhteistyö dataportaalin kehittämisessä

JulkICT osallistuu mm. PSI Share 2.0 –projektiin, jossa kehitetään avoimen datan kuvailustandardeja. Tämä työryhmä toimii myös EU-tason seurantar ryhmänä eri maiden dataportaalihankkeille.

Tietovarantojen luettelointi

Toivottiin kaikkien sekä valtionhallinnon että kuntien tietovarantoluetteloiden julkaisemista avoimena datana. Tietovarantojen kartoitusta tehdään julkishallinnon organisaatioissa osana tietoarkkitehtuurityötä. Yhtä yhtenäistä luetteloa, ”karttaa” ja inventointia ei toistaiseksi ole. TEM, LVM ja STM ovat tähän mennessä julkaisseet kartoituksensa ja siihen pohjautuvat tietovarantojen avaamisen suunnitelmat, suunnitelmia on pyydetty myös muilta hallinnonaloilta. Tietoja tietovarannoista on selvitetty myös Valtion tietohallintomenot 2012 yhteydessä. Kuntien tilanne on hajanainen ja kertaintointi ei tunnu tarkoituksenmukaiselta verrattuna odotettavissa oleviin tuloksiin. Keskeinen hanke kuntapuolella on Kuntatieto-hanke, jonka kautta

kuntien tietovarantokokonaisuutta voidaan kehittää ja jossa tulisi ottaa huomioon avoimen datan periaatteet.

Tällä hetkellä luodaan puitteita ja rakenteita avoimen datan saatavuudelle, kuten dataportaali, joka on jatkossa väline tietoaaineistojen luettelointiin. Lisäksi dataportaalin kautta on tarkoitus tarjota tietovarantoja avaaville organisaatioille avaamisen tukea ja ohjeistusta. Dataportaalissa julkaistaan avointen tietoaaineistojen metatiedot. Jatkossa on tarkoitus selvittää mahdollisuuksia tarjota mm. datahotellipalveluita organisaatiolle, joilla ei ole mahdollisuuksia tarjota avoimia tietoaaineistoja aktiivirajapinnan kautta.

Pidettiin tärkeänä metatietomäärittelyjen yhdenmukaistamista. Metatietoihin ehdotettiin sisällytettäväksi myös tiedot palvelu- ja luotettavuustasosta, esim. onko palvelu käytettävissä virka-aikaan vai 24/7 jne.

Dataportaalin metatietomäärittelyt tulevat perustumaan Share PSI 2.0 – työryhmätyöskentelyn yhteydessä tuotettavaan yhteiseen metatietomäärittelyyn. Tavoitteena on yhteentoimivuus dataportaalien välillä myös EU-tasolla.

Kuntien tilanne

Tulisi löytää keinot pienempien kuntien mukaan saamiseen ja selvittää, onko kuntien mahdollista jakaa dataa avoimien rajapintojen kautta ja minkälaista resursointia tämä edellyttää avoimen tiedon ohjelman puitteissa. Yhteistyömallia on tärkeää kehittää esim. Kuntaliiton, Tilastokeskuksen ja kuntien kesken. Myös Kuntatieto-hanke, jossa tähdätään vertailukelpoisiin tietoihin kuntien kesken, tulee ottaa huomioon. Kuntasektorin tietovarantojen avaaminen on merkittävästi riippuvainen resursoinnista, ohjeistuksesta ja kuntauudistuksen aiheuttamista resurssitarpeista, joka vaikuttanee tietovarantojen avaamisen priorisointiin kunnissa.

Kuntaliiton kuntien tietovarantojen avaamista koskevassa selvityksessä kiinnitettiin huomiota etenkin siihen, että huomattava osa vastaajista ei tunnistanut, että heidän kunnassaan olisi sellaista tietoa, jota voisi avata.

Pysyvät tunnukset

Tiedusteltiin, mikä taho vastaa pysyvistä tunnuksista, kuten kunnanumerosta ja rakennustunnuksesta. Kuntanumerot ovat VRK:n antamia. Pysyvä rakennustunnus otetaan vuonna 2014 käyttöön VRK:n väestötietojärjestelmässä. Ei ole yhtä tahoja, joka vastaisi kaikista tunnuksista. Esim. verkkojulkaisujen pysyvistä URN-tunnuksista vastaa Kansalliskirjasto. Julkisen hallinnon yhteinen koodistopalvelu ja tunnuspalvelu sisältyvät julkisen hallinnon metatietopalvelun esiselvityksen ehdotuksiin.

Todettiin, että kansallisen palveluarkkitehtuurin yhteydessä on syytä selvittää myös kansallisen organisaatiokohtaisen pysyvän tunnisteiden toteuttamismallit (ns. OID).

Kokemusten jakaminen

Pääkaupunkiseudun Helsinki Region Infoshare eli HRI-verkkopalvelu on tarjonnut pääkaupunkiseudun avointa dataa jo kolme vuotta, joten voidaan hyödyntää HRI:n kokemuksia saatuja kokemuksia. palvelun menestyksen kannalta ehdoton edellytys on ollut ylimmän johdon tuki. HRI:n verkkopalvelu sisältää mm. clearing house –palvelun. Toiveita avattavasta tiedosta selvitetään säännöllisesti.

Vaikuttavuusanalyysi

Vaikuttavuusanalyysiä tulisi tehdä eri tasoilla ottaen huomioon erilaiset yhteistyömallit ja eri tahojen, kuten yritysten näkökulma. Tietovarantojen avaamisessa on tärkeää nähdä hyödyt, selvittää, missä on tiedon kysyntää ja tunnistaa realiteetit. Tällä hetkellä on tietoja lähinnä tietovarantojen avaamisen vaikutuksesta käyttömääriin. Tietovarantojen avaaminen ja datan maksuttomuus näyttäisi korreloivan vahvasti avatun tietoaineiston käytön kasvun kanssa. Tietovarantojen avaamisesta saatavien rahallisten hyötyjen arviointi on vaativaa.

Kuntakyselyn tuloksia voidaan hyödyntää myös vaikuttavuusanalyysissä. Aihepiiriä koskevia kyselyjä/kysymyksiä tulisi yhdistää, esim. TK:n kyselyihin. Myös kansainvälisiä kyselyjä on mahdollista hyödyntää. Esim. Community Innovation Survey -kyselyyn, joka toteutetaan joka 3. vuosi, voidaan ehdottaa kysyttäväksi, millaisia tietolähteitä yritykset käyttävät toiminnassaan.

Tietovarantojen avaaminen ja tietosuojat

Tiedusteltiin mahdollisuutta avata Tilastokeskuksen ruututietokanta. Tämän hetken suunnitelmissa ei ole avata ruututietokantaa tilastollisen tietosuojan vuoksi. Tilastokeskuksen mukaan Suomi on harvaan asuttu maa ja suuri osa ruuduista jäisi tyhjäksi tiiviisti asuttuja kaupunkiseutuja lukuun ottamatta. Lisäksi vähäinen tietomäärä kussakin ruudussa harvaan asutuilla alueilla aiheuttaisi haasteita yksityisyyden suojan näkökulmasta.

Helsingin kaupunki on avannut tilastotiedot ruutupohjalla noudattaen yksityisyyden suojaa yhdistämällä ruutuja isommiksi kokonaisuuksiksi. Tietoja tarvitaan ruututasolla väestöstä, asumisesta, työpaikoista, liikenteestä ja palveluista. Valtakunnan tasolla nähdään kuitenkin riski, joka on otettava vakavasti. Tietovarantojen avaaminen aiheuttaa myös kustannuksia, jotka käsitellään valtionhallinnossa kehys- ja talousarviomenettelyssä.

Esitetyt näkökohdat ja toivomukset otetaan huomioon ohjelman ja seuraavan kokouksen jatkovalmistelussa.

5 Ohjausryhmän seuraava kokous ja kokouksen päättäminen

Seuraava ohjausryhmän kokous pidetään 12.6.2014.

Kokous järjestetään työstäväksi, jolloin voidaan hyödyntää ohjausryhmän laajaa ja monipuolista asiantuntemusta. Kohteeksi soveltuu vaikutusanalyysi ja sen ulottuvuuksien tarkastelu. Mahdollisesti tällainen työpaja voidaan järjestää jo ennen kesän kokousta. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.